

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

в.о. ректора Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Губерський Л.В.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

на здобуття ступеня вищої освіти – магістр (заочна форма)

Освітній рівень – магістр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма – «Фінансові інститути та ризик-менеджмент»

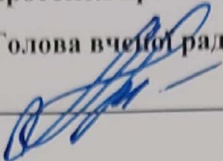
Київ – 2021

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«УХВАЛЕНО»

Вченою радою економічного факультету
протокол № 8 від 16 лютого 2021 року

Голова вченої ради економічного факультету

 проф. Ігнатюк А.І.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

на здобуття ступеня вищої освіти – магістр (заочна форма)

Освітній рівень – магістр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма – «Фінансові інститути та ризик-менеджмент»

Гарант програми

Н.І. Версаль

Завідувач випускової кафедри
(кафедри страхування, банківської справи
та ризик-менеджменту)

Н.В. Приказюк

Київ – 2021

ЗМІСТ

Вступ

Модуль 1. Гроші і кредит

Рекомендована література

Модуль 2. Ринок фінансових послуг

Рекомендована література

Модуль 3. Фінансовий ризик-менеджмент

Рекомендована література

ВСТУП

Вступні випробування мають за мету з'ясувати рівень засвоєння теоретичних знань абітурієнтів, оцінити їх аналітичні здібності та навички, що відповідають вимогам освітньої характеристики бакалавра та виявити достатність рівня підготовки до навчання в магістратурі на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів за напрямками професійно-орієнтованої діяльності бакалавра.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам освітнього ступеня «Магістр» з управління та адміністрування за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» передбачає, що вступники повинні мати базову вищу освіту, вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, мати схильність до наукових досліджень.

Характеристика змісту програми вступного іспиту. Іспит має комплексний характер і базується на провідних навчальних дисциплінах, що формують знання та уміння бакалавра і визначають рівень його кваліфікації. Програма іспиту є міждисциплінарною, охоплює основну проблематику навчальних дисциплін, що вивчають студенти в межах навчального плану освітнього рівня «Бакалавр» і включає такі модулі:

Модуль 1. Гроші і кредит.

Модуль 2. Ринок фінансових послуг.

Модуль 3. Фінансовий ризик-менеджмент.

Під час іспиту враховуються наступні критерії: знання навчального матеріалу дисципліни; вміння виділяти істотні положення навчальної дисципліни; вміння формулювати конкретні положення навчальної дисципліни; уміння застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретних економічних ситуацій та вирішення прикладних проблем.

Порядок проведення вступних випробувань визначається «Правилами прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка».

Формою проведення вступного іспиту до магістратури за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Ризик-менеджмент та страховий бізнес» є письмовий іспит.

МОДУЛЬ 1. ГРОШІ І КРЕДИТ

Тема 1. Економічна природа та функції грошей

Походження грошей. Теорії походження грошей: раціоналістична та еволюційна. Роль держави у творенні грошей. Сутність грошей. Форми грошей та їх еволюція. Повноцінні та неповноцінні гроші, перехідні форми грошей. Повноцінні гроші (товарні та металеві гроші). Роль золота та срібла в еволюції грошей. Демонетизація золота. Перехідні форми грошей (паперові гроші, що були забезпечені золотими, срібними монетами, мідні монети). Неповноцінні гроші (паперові гроші, що нерозмінні на золото, білонні монети, депозитні гроші, квазігроші). Сутність банківських грошей та банкнот зокрема. Характеристика квазігрошей: векселі, чеки, довгострокові депозити. Функції грошей. Класичний підхід (К. Маркс): міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші. Сучасний підхід (Дж. М. Кейнс, Л. Харріс): міра вартості, засіб обігу, засіб платежу. Тезаврація золота. Якісні властивості грошей: стабільність вартості грошей, економічність, довгостроковість використання грошей, однорідність, подільність, портативність. Роль грошей у розвитку економіки.

Тема 2. Грошовий оборот, грошова маса та її структура

Сутність та економічна основа грошового обороту. Проблеми у висвітленні суті грошового обороту. Характеристика суб'єктів грошового обороту. Конституційні ознаки грошового обороту: єдність і безперервність. Модель грошового обороту. Структура грошового обороту. Структура грошового обороту за економічним змістом: грошовий обіг та фінансово-кредитний оборот, який складається з двох ланок: фіскально-бюджетний оборот та кредитний оборот. Характерні ознаки грошового обігу: еквівалентність, безповоротність, прямолінійність. Характерні ознаки фіскально – бюджетного обороту: нееквівалентність, безповоротний рух грошей. Характерні ознаки кредитного обороту: нееквівалентність, тимчасове користування, дохідність, поворотність. Структура грошового обороту за формою грошей, в якій відбувається грошовий оборот: безготівковий та готівковий. Сутність грошової маси та грошових агрегатів. Грошові агрегати в Україні: M0, M1, M2, M3, їх характеристика. Сутність грошової бази. Швидкість обігу грошей та її формальне визначення. Закон грошового обігу. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор та його значення. Механізм грошово-кредитної мультиплікації.

Тема 3. Грошовий ринок, формування попиту та пропозиції на гроші

Сутність грошового ринку. Інструменти грошового ринку: боргові та неборгові. Структура грошового ринку за видами інструментів, що застосовуються для переміщення грошей від продавців до покупців: ринок позичкових зобов'язань, ринок цінних паперів, валютний ринок. Структура грошового ринку за інституційними ознаками грошових потоків: фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг небанківських фінансово-кредитних установ. Структура грошового ринку за економічним призначенням грошових коштів, що купуються на ринку: ринок грошей та ринок капіталів. Ринок грошей, ринок капіталів. Первинний та вторинний ринки. Поняття попиту на гроші. Цілі та мотиви попиту на гроші: трансакційний, спекулятивний мотиви та мотив завбачливості. Чинники впливу на попит грошей: зміна обсягів виробництва (зміна абсолютного рівня цін, зміна реального обсягу), швидкість обігу грошей, зміна норми процента, інфляція тощо. Поняття пропозиції грошей. Чинники формування пропозиції грошей: зміна норми обов'язкового резервування, зміна типової ринкової процентної ставки, зміна багатства тощо. Рівновага на грошовому ринку та процент.

Тема 4. Сутність та еволюція грошових систем

Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи грошової системи: найменування грошової одиниці; масштаб цін; види та купюрність грошових знаків, які мають статус законного платіжного засобу; регламентування безготівкових грошових розрахунків; регламентація готівкового грошового обороту; регламентація режиму валютного курсу та операцій з валютними цінностями; регламентація режиму банківського процесу; державні органи, які здійснюють регулювання грошового обороту та контроль за дотриманням чинного законодавства. Класифікація грошових систем: залежно від форми, в якій функціонують гроші (системи металевго обігу: біметалізм, монометалізм; системи паперово-кредитного обігу); за характером економічної системи (ринкові, неринкові); за характером регулювання національної валютної системи (відкриті, закриті). Біметалізм: визначення, види (система подвійної валюти, система паралельної валюти, система кульгаючої валюти). Монометалізм: визначення, характерні риси, види (мідний, срібний, золотий). Золотий монометалізм: золото-монетний, золото-зливковий, золото-девізний стандарти. Характерні риси сучасних грошових систем. Становлення та розвиток грошової системи України.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Сутність інфляції. Види інфляції: за формами прояву інфляції (цінова інфляція, інфляція заощаджень, девальвація); за темпами знецінення грошей (повзуча, помірна або відкрита, галопуюча, гіперінфляція); за чинниками, що призводять до інфляційних процесів (інфляція витрат, інфляція попиту). Характеристика причин інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції.

Державне регулювання інфляції. Особливості інфляції в Україні. Сутність грошових реформ. Класифікація грошових реформ: за глибиною реформаційних заходів (структурні реформи та реформи часткового типу); за порядком введення в обіг нових грошей (одномоментні реформи та реформи паралельного типу). Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Тема 6. Валютний ринок та валютні системи

Сутність валюти та валютних відносин. Класифікація валют: за емітентською належністю валюти (національна, іноземна, колективна); за режимом використання валюти (конвертовані та неконвертовані). Передумови запровадження конвертованості валюти. Класифікація конвертованості валюти: за повнотою конвертації (повна, часткова); за видами суб'єктів (зовнішня, внутрішня). Сутність валютного ринку. Види валютних ринків. Функції та операції валютного ринку. Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку. Сутність валютного курсу. Фактори, що впливають на формування валютного курсу. Економічні основи валютних курсів. Режими валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Сутність валютної системи. Національна та світова валютні системи. Елементи національної валютної системи. Сутність валютного регулювання. Становлення та розвиток валютної системи України. Елементи світової валютної системи. Історичний аспект розвитку світових валютних систем: світова валютна система, заснована на золотому стандарті; світова валютна система, заснована на золотодевізному стандарті (Генуезька конференція 1922 р.); Бреттон-вудська валютна система (1944 р.); Ямайська валютна система (1978 р.). Міжнародні регіональні валютні системи. Міжнародні ринки грошей та капіталів.

Тема 7. Організація кредитування в сучасних умовах

Сутність кредиту. Функції кредиту. Принципи раціонального кредитування. Механізм кредитування. Основні елементи механізму кредитування (розгляд заявки позичальника на отримання кредиту; аналіз кредитоспроможності позичальника; розробка умов позики, визначення порядку забезпечення кредиту, гарантій повернення позики, підготовка та оформлення кредитних документів; контроль за кредитною операцією). Кредитоспроможність позичальника: юридичної особи, фізичної особи. Особливості визначення кредитоспроможності окремих груп позичальників. Кредитні документи (вексель, облігація, казначейське зобов'язання, ощадний, депозитний сертифікати, заставний лист, кредитна картка, кредитний договір тощо). Загальна характеристика кредитних документів. Значення кредитних документів для організації кредитних відносин. Форми забезпечення повноти й своєчасності повернення кредитів: застава рухомого чи нерухомого майна, цінні папери, передача контрактів, дебіторської заборгованості, забезпечення коштовними металами, гарантія, поручництво.

Тема 8. Фінансове посередництво

Сутність та особливості фінансового посередництва. Види фінансового посередництва. Сутність, структура, функції фінансових посередників у розрахунках. Сутність, структура, функції фінансових посередників у кредитуванні. Комерційні банки як складова банківської системи. Центральні банки та їх місце в банківській системі. Парабанківські фінансові посередники: страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії та взаємні фонди грошового ринку, фінансові компанії, благодійні фонди, кредитні спілки, ломбарди, міжбанківські об'єднання. Супрабанківські фінансові посередники: Світовий банк, МВФ, ЄБРР та інші міжнародні кредитні інститути. Особливості формування фінансового посередництва в Україні.

Тема 9. Форми кредиту

Первісні кредитні послуги: прямі та непрямі. Посередництво у кредиті. Прямі первісні кредитні послуги: контокорентний кредит, ломбардний кредит, дисконтний кредит, споживчий та іпотечний кредити. Непрямі первісні кредитні послуги: акцептний кредит, авальний кредит. Похідні кредитні послуги (посередництво у кредиті). Міжбанківські кредити: горизонтальний та вертикальний рівні. Лізинг. Факторинг. Кредити МФКУ.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківська система: [Електронний ресурс]:навчальний посібник / за ред. проф. І. Б. Івасіва. — К.: КНЕУ, 2014. — 370 с.
2. Версаль Н.І. Теорія кредиту: навч. посіб. / Н. І. Версаль, Т. В. Дорошенко. – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – 483 с.
3. Герасимчук З. В. Розвиток регіональних ринків банківських послуг: теорія, методологія, практика: монографія / З. В. Герасимчук, О. К. Гоманюк; Міністерство освіти і науки України, Луц. нац. техн. ун-т. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 324 с.
4. Гроші та кредит [Текст] : підручник / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О.В. Дзюблюка ; Тернопіл. нац. екон. ун-т, Каф. банк. справи. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 891 с.
5. Гроші та кредит : навч. посіб. у схемах і табл. / [Л. О. Примостка та ін.] ; за заг. ред. Л. О. Примостки; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2015. – 263 с.
6. Гроші та кредит : підручник / [І. О. Лютий, Н. І. Версаль, О. В. Любка, О. Д. Рожко]; за заг. ред. проф. І. О. Лютого. – К: ВПЦ «Київський університет», 2010. – 559 с.
7. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.]; за наук. ред. М. І. Савлука. – К: КНЕУ, 2011. – 589 с.

8. Гроші та кредит: підручник / Ільчук П. Г. [та ін.]. - Львів : Сорока Т. Б., 2016. - 410 с.
9. Гурова К. Д., Шелест О. Л., Колупаєва І. В. Фінанси, гроші та кредит: Навч. пос. – Х.: Світ Книг, 2015. – 672 с.
10. Деньги и кредит [Текст]: пособие для проведения семинар. занятий / Гудзинская Л. Ю. [и др.]. - Киев : Компринт, 2016. - 142 с.
11. Деньги. Кредит. Банки [Текст] : учебник / Ю. В. Базулин [и др.]; отв. ред. В. В. Иванов, Б. И. Соколов. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Проспект, 2008. – 848 с.
12. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит : теорія і практика : навч. посіб./ Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.
13. Лернер Ю. И. Деньги и кредит [Текст] : учебник / Ю. И. Лернер. - Харьков : Типография Мадрид, 2016. - 303 с.
14. Майорова Т. В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні [Текст] : монографія / Т. В. Майорова ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2013. – 332 с.
15. Науменкова С. В. Банківський сегмент фінансового сектору / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко, В. І. Міщенко // Фінансове посередництво : за ред. В. М. Опаріна. – К.: КНЕУ, 2016. – 485 с.
16. Фінанси, гроші та кредит [Текст] : навч. посіб. / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. - 415 с.
17. Фінансово-економічна грамотність: підручник [у 2 частинах] – Ч. – 2: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки / [Жихор О. Б., Лютий І. О., Варналій З. С. та ін.], за ред. докт. екон. наук О. Б. Жихор. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 440 с.
18. Цінні папери [Текст]: підручник / [В. Д. Базилевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл-кор. НАН України В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : Знання, 2011. - 1095 с.
19. Цінні папери: практикум : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, Н. В. Ковтун та ін. ; за ред. В. Д. Базилевича; Київ. Нац. Ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 791 с.
20. Шелудько В. М. Фінансовий ринок: підручник / В. М. Шелудько. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535 с.
21. The Economics of Money, Banking and Financial Markets / Frederic S. Mishkin. – 11th Edition. – Pearson, 2015. – 704 p.

МОДУЛЬ 2. РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 1. Економічні та інституційні основи функціонування ринку фінансових послуг

Сутність фінансового посередництва. Відмінність фінансового посередництва від торгового посередництва. Функції фінансових посередників. Вплив змін у фінансових системах на діяльність фінансових посередників. Характеристика фінансової послуги та її основні ознаки. Класифікація фінансових послуг. Прийнятність фінансової послуги. Сутність, функції та структура ринку фінансових послуг. Сегментація ринку фінансових послуг за видами діяльності фінансових посередників та фінансовими активами. Фінансова інклюзія та фінансова грамотність населення. Фінансові інновації на ринку фінансових послуг.

Тема 2. Регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг

Необхідність та цілі регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Органи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Функції Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та інших державних установ. Форми державного регулювання ринку фінансових послуг. Основні моделі наглядових систем: секторна, за завданнями, єдиного нагляду. Розвиток саморегулювання на ринку фінансових послуг. Діяльність саморегулювальних організацій на ринку фінансових послуг, їх функції.

Тема 3. Банківські послуги

Необхідність та сутність банківських послуг. Банківські операції, банківські послуги, банківські продукти. Класифікація банківських послуг. Традиційні та нетрадиційні банківські послуги. Депозитні та кредитні послуги банків. Діяльність банків на ринку грошових переказів. Банківські послуги з платіжними картками. Види платіжних карток. Еквайринг банківських карток. Private Banking: сутність, передумови розвитку та особливості здійснення. Місце і роль банків у функціонуванні ринку фінансових послуг України.

Тема 4. Страхові послуги

Ринок страхових послуг. Страхові послуги та особливості їх реалізації. Страхові посередники. Укладення та ведення страхової угоди. Страхові послуги у сфері страхування життя. Страхові послуги у сфері страхування від нещасних випадків. Страхові послуги у сфері сільськогосподарського страхування.

Тема 4. Лізингові послуги

Сутність, функції та види лізингу. Суб'єкти лізингових відносин. Предмет лізингу. Прямий та непрямий лізинг. Оперативний та фінансовий лізинг: спільні ознаки та відмінності. Сублізинг. Етапи надання послуги фінансового лізингу. Права та обов'язки лізингодавця та лізингоодержувача. Методи розрахунку лізингових платежів. Регулярні (постійні платежі, платежі зі змінним відшкодуванням вартості предмета лізингу, платежі з відшкодуванням вартості предмета лізингу рівними частинами) та нерегулярні лізингові платежі. Графік сплати лізингових платежів. Напрями державної підтримки розвитку лізингу. Особливості розвитку ринку лізингових послуг в Україні.

Тема 5. Факторингові послуги

Сутність і функції факторингу. Відмінність між факторинговими послугами та банківським кредитуванням. Учасники факторингової операції. Класифікація факторингу за основними ознаками. Повне факторингове обслуговування. Факторинг без права та з правом регресу. Порядок надання факторингової послуги. Види міжнародного факторингу. Визначення вартості факторингових послуг. Особливості розвитку факторингу в Україні.

Форфейтинг: передумови виникнення та економічний зміст. Відмінність між форфейтингом та факторингом. Особливості надання форфейтингової послуги та основні ризики учасників форфейтингової угоди.

Тема 6. Фінансові послуги кредитних спілок

Необхідність та сутність кредитної кооперації. Особливості створення та основні принципи діяльності кредитних спілок. Види господарської діяльності кредитних спілок. Капітал кредитної спілки та джерела його формування. Основні види внесків до кредитних спілок. Організація залучення внесків. Особливості надання кредитних послуг кредитною спілкою. Класифікація позичок кредитних спілок. Кредитна політика кредитної спілки. Нормативи діяльності кредитних спілок. Діяльність саморегулювальних організацій у сфері кредитної кооперації. Особливості розвитку кредитних спілок в Україні.

Тема 7. Ломбардні послуги

Необхідність та сутність ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг. Особливості організації діяльності ломбардів. Основні напрями діяльності ломбардів. Фінансові послуги ломбарду. Кредитні послуги ломбарду. Договір фінансового кредиту та його зміст. Договір застави. Використання рухомого та нерухомого майна при ломбардному кредитуванні. Супутні

послуги ломбарду. Способи продажу заставленого майна ломбардами. Реалізація заставленого майна з аукціонів. Облікова та реєструюча системи ломбарду. Саморегулювання у сфері ломбардної діяльності. Особливості діяльності ломбардів в Україні.

Тема 8. Фінансові послуги з довірчого управління

Особливості фінансових відносин, що виникають у сфері довірчого управління. Суб'єкти довірчого управління. Основні види трастів: забезпечувальний; охоронний; благодійний; голосуючий. Форми довірчого управління майном: повне довірче управління, довірче управління за узгодженням, довірче управління за наказом. Активні та пасивні послуги з довірчого управління. Послуги з довірчого управління для фізичних осіб. Заповідальний траст. Прижиттєвий траст. Опікунство й забезпечення зберігання майна та фінансових активів. Агентські послуги. Послуги з довірчого управління для юридичних осіб. Регулювання відносин у сфері довірчого управління. Розвиток фінансових послуг із довірчого управління в Україні.

Тема 9. Послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла

Необхідність та сутність фінансових послуг з управління майном при фінансуванні будівництва житла. Особливості фінансування будівництва житла через фонди фінансування будівництва (ФФБ) та фонди операцій з нерухомістю (ФОН). Управителі ФФБ та ФОН. Укладання договору про участь у ФФБ та у ФОН. Організаційні аспекти функціонування фонду фінансування будівництва житла та фонду операцій з нерухомістю. Розрахунок вартості зобов'язань при внесенні коштів до ФФБ. Види ФФБ. Діяльність ФФБ в Україні. ФОН на ринку фінансових послуг України. Емісія сертифікатів ФОН. Ризики здійснення інвестицій у ФФБ та у ФОН. Нагляд та регулювання діяльності управителів ФФБ та ФОН.

Тема 10. Фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення

Пенсійні система України: структура, передумови та напрями реформування. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Суб'єкти системи недержавного пенсійного забезпечення. Участь страхових компаній та банків в системі недержавного пенсійного забезпечення. Недержавні пенсійні фонди (НПФ) та їх види. Організаційні аспекти діяльності НПФ. Учасники та вкладники НПФ. Пенсійні внески та пенсійні виплати. Управління активами НПФ. Оцінка фінансового стану НПФ. Критерії визначення економічної ефективності діяльності НПФ. Порядок припинення діяльності НПФ. Особливості діяльності НПФ в Україні.

Тема 11. Фінансові послуги зі спільного інвестування

Необхідність та сутність діяльності зі спільного інвестування в мовах ринкової економіки. Інститути спільного інвестування (ІСІ) та їх види. Корпоративні інвестиційні фонди (КІФи). Управління активами корпоративного інвестиційного фонду. Пайові інвестиційні фонди (ПІФи). Інвестиційні сертифікати та інвестиційна декларація ПІФу. Відкриті, інтервальні та закриті інвестиційні фонди. Диверсифіковані та недиверсифіковані, спеціалізовані та кваліфікаційні інвестиційні фонди. Біржові інвестиційні фонди. Венчурні фонди. Переваги та ризики вкладень у інвестиційні фонди. Особливості управління та інвестування активів ІСІ. Оцінка ринкової вартості активів ІСІ. Вартість чистих активів ІСІ. Державне регулювання діяльності ІСІ. Особливості розвитку фінансових послуг зі спільного інвестування в Україні.

Тема 12. Гарантійні фінансові послуги

Необхідність та сутність гарантійної фінансової послуги. Суб'єкти гарантійних операцій. Основні види гарантій. Відкличні та безвідкличні гарантії. Прямі та непрямі гарантії. Гарантії із забезпеченням та без забезпечення. Надання гарантій в міжнародних розрахунках. Контргарантія. Умовна та безумовна гарантія. Основні види банківських гарантій. Тендерна гарантія. Гарантія виконання. Платіжна гарантія. Гарантія авансового платежу. Гарантія повернення позики. Процедура надання банківської гарантії. Оплата гарантійних фінансових послуг. Поручительство. Оформлення відносин поручительства. Розвиток гарантійних послуг в Україні.

Тема 13. Лотерейні послуги

Необхідність, сутність лотерейна діяльність та принципи її організації. Види лотерей. Суб'єкти лотерейної діяльності. Порядок видачі ліцензії на випуск і проведення лотерей. Умови випуску та проведення лотерей. Тираж лотереї. Призовий фонд і джек-пот. Порядок формування призового фонду лотереї та виплати призів переможцям. Організація контролю за наданням лотерейних послуг. Особливості розвитку лотерейного бізнесу в Україні.

Тема 14. Електронні фінансові послуги

Електронна торгівля, е-комерція, електронний бізнес. Види фінансових послуг в системі електронної комерції. Переваги та недоліки отримання споживачами електронних фінансових послуг. Класифікація фінансових Інтернет-послуг. Інтернет-банкінг. Інтернет-трейдинг. Особливості надання послуг класичними, дисконтними та он-лайн брокерами. Інтернет-страхування. Особливості розвитку FinTech індустрії у світі та організація діяльності фінтех-компаній. Основні перешкоди щодо розвитку електронних фінансових послуг в Україні.

Тема 15. Захист прав учасників ринку фінансових послуг

Необхідність організації системи захисту прав споживачів фінансових послуг. Захист прав споживачів фінансових послуг. Захист прав кредиторів. Фінансові криза та проблемна заборгованість. Місце і роль асоціацій споживачів і професійних учасників ринку в захисті прав споживачів фінансових послуг. Об'єднання учасників фінансового ринку України. Особливості процедури досудового вирішення спорів споживачів і оферентів фінансових послуг в європейських країнах. Фінансовий омбудсмен. Особливості реалізації державної політики щодо захисту прав учасників ринку фінансових послуг в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/files/eMbmHjDsYNINdsE>
2. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III.
4. Ринок фінансових послуг: підручник / за ред. Н. В. Приказюк. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 757 с.
5. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / [М. В. Дубина та ін.] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернігів : ЧТНУ, 2018. 353 с.
6. Ринок фінансових послуг: підручник / Онищенко В. О., Завора Т. М. Полтава: Пол НТУ, 2017. 409 с.
7. Банківська система: практикум: навч. посіб. / [З. М. Васильченко, О. В. Тригуб]; за ред. д-ра екон. наук, проф. З.М. Васильченко. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 316 с.
8. Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Тлуста Г.Ю., Моташко Т.П. Страхіві послуги: опорний конспект лекцій. К.: Логос, 2017. 290 с.
9. Фінансовий ринок: підручник / В. М. Шелудько. 3-тє вид., стер. Київ: Знання, 2015. 535 с.
10. Ринок фінансових послуг: погляд у майбутнє: монографія / колектив авторів. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 416с.
11. Забезпечення стійкості фінансового сектору та управління фінансовою безпекою України на основі інформації з фінансових ринків: монографія / за заг. ред. О.Л. Пластуна. Суми : Сум. держ. ун-т, 2020. 293 с.
12. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96—%D0%B2%D1%80>
13. Циклічна історія фінансових криз / Кармен Райнгарт, Кеннет Рогофф; пер. з англ. Олена Кальнова. Київ : Наш формат, 2019. 541

14. Financial markets and institutions / Frederic S. Mishkin, Stanley Eakins. – the 7th Ed. – Prentice Hall, 2012. – 704 p.

МОДУЛЬ 3. ФІНАНСОВИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Теоретичні основи сутності фінансових ризиків та їх класифікація

Ризик як об'єктивна економічна категорія. Поняття класифікація, її наукове та практичне значення. Підходи до класифікації ризиків. Ознаки класифікації: причина виникнення, рід небезпеки, характер діяльності, з яким пов'язані відповідні ризики, об'єкти, на які спрямовані ризики. Класифікація ризиків за наслідком їх діяльності. Класифікація фінансових ризиків. Загальна характеристика основних груп фінансових ризиків.

Тема 2. Основи ризик-менеджменту та кількісні оцінки фінансових ризиків

Організація ризик — менеджменту. Основні правила ризик — менеджменту. Способи прийняття рішення в стратегії ризик — менеджменту. Методи ризик — менеджменту: уникнення, прийняття, передання, зниження.

Ризик в абсолютному виразі. Ризик у відносному виразі. Аналіз існуючих методів оцінки ризику. Схема аналізу ризику. Оцінка можливих втрат підприємства. Якісна та кількісна оцінка ризику. Методи кількісної оцінки ризику. Метод математичної статистики. Метод аналізу чутливості. Метод експертних оцінок. Метод дерева рішень. Метод доцільності витрат. Інтегральна оцінка ризику. Інтегральні характеристики ризику. Роль інтегральних показників ризику в фінансовому плануванні діяльності підприємства.

Тема 3. Політико-економічний ризик у системі ризик-менеджменту

Суть політико-економічного ризику (ризиків країни) та міжнародного ризику. Чинники, що обумовлюють політико-економічний ризик. Методи управління ризиком країни. Характеристика методики BERI для оцінки ризику країни. сутність методики Швейцарської банківської корпорації Визначення рейтингу країни. Рейтинг економічного ризику. Трансляційний ризик. Формування рейтингу політичного ризику. Проблеми, що існують при визначенні ризику країни. Визначення доцільності страхування політичного ризику.

Тема 4. Управління ризиками проектного фінансування

Загальні закономірності управління інвестиційними проектами. Критерії оцінки інвестиційного проекту. Оцінка економічної ефективності проекту. Застосування методу дисконтування для оцінки економічної ефективності проекту. Методи оцінки інвестиційних ризиків. Оцінка економічної ефективності страхування інвестиційних ризиків. Методологія оцінки ефективності страхування інвестиційних ризиків. Приклади оцінки

ефективності страхування політичних ризиків. Практика страхування інвестиційних ризиків. Страхування від політичних ризиків. Страхування інвестицій від комерційних і фінансових ризиків.

Тема 5. Управління ризиками портфеля фінансових інструментів

Диверсифікація як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля. Сутність управління портфелем цінних паперів. Норма прибутку цінних паперів. Ризик цінних паперів. Кореляція цінних паперів та її застосування. Портфель з двох різних акцій. Портфель з багатьох акцій. Загальні засади теорії портфеля. Оптимізація його структури. Спрощена класична модель формування портфеля. Альтернативні теорії формування портфеля фінансових інструментів.

Тема 6. Ризик неплатоспроможності суб'єктів господарювання

Сутність ризику неплатоспроможності. Характеристика джерел ризику неплатоспроможності. Аналіз ризику неплатоспроможності підприємства. Експертні оцінки. Коефіцієнтний аналіз. Зарубіжні методики. Модель Е. Альтмана. Модель Credit-Men. Оцінка фінансових ризиків за допомогою Метода Ліса. Модель CART. Модель Таффлера. Модель Д. Чессера. Модель Дж. Фулмера. Французька модель. Управління ризиком неплатоспроможності.

Тема 7. Кредитний ризик в системі фінансових відносин

Сутність кредитного ризику. Причини виникнення кредитного ризику. Банківська кредитна політика та ризик. Концепція стратегії кредитного ризику. Кількісна оцінка кредитного ризику. Система кількісних показників ступеня кредитного ризику. Метод фінансових коефіцієнтів. Статистичні методи оцінки ступеня кредитного ризику. Експертні методи оцінки кредитного ризику. Аналіз, методи зниження та моделювання кредитного ризику. Джерела та структура кредитного ризику. Методи зниження кредитного ризику.

Тема 8. Відсотковий ризик, методи аналізу та управління

Сутність і зміст відсоткового ризику. Значення відсоткового ризику. Стратегії управління відсотковим ризиком (загальна характеристика). Метод структурного балансування. Управління процентною маржею. Основні положення геп-менеджменту. Кумулятивний геп. Проблеми практичного застосування геп-менеджменту. Дюрація як метод управління відсотковим ризиком. Хеджування ризику відсоткових ставок за допомогою форвардних контрактів. Процес хеджування ф'ючерсами відсоткових ставок. Опціони відсоткових ставок. Хеджування ризику відсоткових ставок на основі своп - контрактів.

Тема 9. Управління ризиком ліквідності

Сутність ризику ліквідності. Характеристика джерел ризику ліквідності. Класифікація ризику ліквідності. Теорії управління ризиком ліквідності. Теорія комерційних позик. Теорія переміщення. Теорія очікуваного доходу. Теорія управління пасивами. Методи управління ризиком ліквідності. Методи управління ліквідністю банку. Стратегія трансформації активів. Стратегія запозичення ліквідних засобів. Стратегія збалансованого управління ліквідністю. Методи оцінювання потреби в ліквідних засобах. Метод фондового пулу. Метод структурування фондів. Метод показників ліквідності. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку.

Тема 10. Валютні ризики суб'єктів господарювання, методи аналізу управління

Поняття і головні чинники валютного ризику. Класифікація валютних ризиків. Основні види валютного ризику: економічний, трансляційний, угод. Особливості управління валютними ризиками. Валютні операції та управління валютним ризиком. Управління валютною позицією банку. Управління валютною позицією на основі структурного балансування валютних потоків. Управління валютною позицією за допомогою строкових валютних угод. Форвардні угоди: мета та умови укладання форвардних контрактів.

Особливості обрахунку форвардних курсів. Форвардні угоди на нестандартні терміни. Нові форми форвардних угод. Використання форвардних угод на українському валютному ринку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міждисциплінарний словник зі страхування та ризик-менеджменту / [Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Т.П. Моташко та ін.]; за наук. ред. проф. Р.В. Пікус. – К.: Логос, 2015. – 508 с.
2. Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками: Підручник. - К.: Знання 2010. - 560 с.
3. Старостіна А.О., Кравченко В.А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посібник / Національний технічний ун-т України «Київський політехнічний ін-т». — К.: Кондор; ІВЦ "Видавництво «Політехніка», 2004. - 200с.
4. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2008. - 1019 с.
5. Управління фінансовими ризиками: Опорний конспект лекцій / Пікус Р.В., Приказюк. Н.В. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 228 с.
6. Управління фінансовими ризиками: лабораторний практикум / Р.В. Пікус, Н.В.Приказюк, Г.Ю. Тлуста, Г.І. Олійник. – К.: Логос, 2018. – 213 с.

